

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Υπουργείο Παιδείας & Πολιτισμού Κύπρου, 2004

Κατά το σχολικό έτος 2002-2003 δωρήθηκαν από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης στο Τμήμα Μουσειακής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, επτά μουσειοσκευές με θέμα "Ένας Αρχαίος Ναός" και επτά με θέμα "Πάμε στην Ακρόπολη".

Μετά από ένα επιμορφωτικό σεμινάριο, στο οποίο ενημερωθήκαμε σχετικά με τις μουσειοσκευές και το περιεχόμενό τους, καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως η μουσειοσκευή με θέμα "Ένας Αρχαίος Ναός" θα εξυπηρετούσε περισσότερο τη δημοτική εκπαίδευση. Αντίθετα η μουσειοσκευή με θέμα "Πάμε στην Ακρόπολη" δόθηκε προς αξιοποίηση στη μέση εκπαίδευση, καθώς η λειτουργική χρήση αλλά και η αξιοποίησή της μας φάνηκε πιο βατή για τα παιδιά της γυμνασιακής ηλικίας.

Η πρώτη μουσειοσκευή αξιοποιήθηκε περισσότερο στο μάθημα της Ιστορίας της Δ' τάξης. Συσχετίστηκε με θέματα όπως "Η λατρεία" και "Οι ναοί" στην Αρχαϊκή εποχή αναλύοντας τους ρυθμούς των ναών, αλλά και στο Χρυσό αιώνα στα Κλασικά χρόνια.

Υπήρχαν περιπτώσεις που χρησιμοποιήθηκε και στο μάθημα της Τέχνης για τη δημιουργία κινών από πηλό ή ζωγραφικών αναπαραστάσεων αρχαίων ναών. Επίσης έγιναν και κάποιες προεκτάσεις στο μάθημα της Ιστορίας και των Ελληνικών με φανταστικές ιστορίες κατά τις οποίες τα παιδιά ταξίδευαν στους αρχαίους ναούς και τους επισκέπτονταν είτε με μια μηχανή του χρόνου είτε μέσω του ονείρου. Ανάλογες ιστορίες έφτιαξαν προσωποποιώντας τους κίονες ή και παραστάσεις από τα αετώματα.

Θα ήθελα επιπλέον να προσθέσω ότι στην Κύπρο δεν σώζονται ναοί εκτός από αυτόν του θεού Απόλλωνα Υλάτη στην επαρχία Λεμεσού, από τον οποίο σώζονται μόνο μερικοί κίονες. Υπάρχει και το αρχαίο γυμνάσιο της Σαλαμίνας στην κατεχόμενη από τους Τούρκους περιοχή. Η λατρεία της Αφροδίτης παρ' όλο που ήταν έντονη στην επαρχία της Πάφου, δεν μας έχει αφήσει ούτε αυτή ναούς. Η προέκταση της χρήσης της μουσειοσκευής περιορίζεται έτσι κυρίως στους χώρους εντός των τειχών των σχολείων εφόσον δεν υπάρχουν αντίστοιχοι του Παρθενώνα ναοί ώστε να λειτουργήσουν ως εποπτικό μέσο για τα παιδιά.

Μέχρι σήμερα τις μουσειοσκευές έχουν δανειστεί συνολικά 37 σχολεία σε όλη την Κύπρο. Ο αντίστοιχος αριθμός παιδιών Δ' τάξης είναι 1480.

Κατά το σχολικό έτος 2003-2004, η Κύπρος, το νησί της Αφροδίτης, στο πλαίσιο του προγράμματος "Μια Μέρα στα Παναθήναια μέσα από τη Ζωφόρο του Παρθενώνα" επικεντρώθηκε στη θεά Αφροδίτη και τις γιορτές που συνδέονται με τη λατρεία της.

Παρακάτω παρουσιάζονται δύο από τα προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε Δ' τάξεις δύο δημοτικών σχολείων.

Το πρώτο πρόγραμμα με τίτλο "Αφροδίτη, θεά της ομορφιάς και της γονιμότητας" εφαρμόστηκε στο Δημοτικό σχολείο Χρυσελευσάς που βρίσκεται στην πόλη της Λευκωσίας, από την εκπαιδευτικό Χ. Παπαδοπούλου.

Στα πρώτα μαθήματα είδαμε τη μουσειοσκευή για τη Ζωφόρο με ιδιαίτερη έμφαση στην πομπή. Χρησιμοποιήθηκαν κείμενα όπως η "Πομπή των Παναθηναίων" από το παιδικό ανθολόγιο. Παράλληλα εντοπίστηκε η Αφροδίτη ως πρόσωπο στη Ζωφόρο καθώς και ο γιος της ο Έρωτας που βρίσκεται δίπλα της.

Έγινε επίσης αναφορά στα αγώνισμα που αναπαριστώνται μέσα από τη Ζωφόρο με έμφαση στους μουσικούς αγώνες.

Στη συνέχεια τα παιδιά προσπάθησαν να εντοπίσουν γιορτές σχετικές με την Αφροδίτη στην Κύπρο ως ένα παραλληλισμό των Παναθηναίων. Βρήκαν τα Αφροδίσια αλλά και τα Αδώνια προς τιμή του αγαπημένου της, Άδωνη. Τα Αφροδίσια αποτέλεσαν και το επίκεντρο της δουλειάς τους. Τα περισσότερα στοιχεία εντοπίζονται στην πομπή προς τιμή της θεάς που ξεκινούσε από τους Ιερούς κήπους (υπάρχει χωριό σήμερα με την ονομασία Γεροσκήπου έξω από τη Νέα Πάφο). Η πομπή ξεκινούσε με το πρώτο φως και ενώ ακόμα φαινόταν ο Αυγερινός που είναι και ο πλανήτης Αφροδίτη. Στη συνέχεια κατευθυνόταν προς την Παλαίπαφο όπου ήταν και ο μεγάλος ναός της θεάς. Μουσικοί, χορευτές, προσκυνητές από γειτονικές χώρες (Πέρσες, Φοίνικες, Μυκηναίοι) αποτελούσαν τη μεγάλη πομπή. Φτάνοντας στο ναό η λατρεία της θεάς γινόταν με αναίμακτες θυσίες. Πρόσφεραν λάδι, κρασί και καρπούς στη θεά της γονιμότητας. Συμβολικά γινόταν και ο Ιερός Γάμος του βασιλιά της Παλαίπαφου που ήταν και ο αρχιερέας του ναού. Μάντεις προέβλεπαν το μέλλον καίγοντας φύλλα αρωματικών φυτών και πέταλα λουλουδιών.

Με τις πληροφορίες που συνέλεξαν τα παιδιά περιέγραψαν στα τετράδιά τους την πομπή της θεάς. Στη συνέχεια διάλεξαν ένα χαρακτήρα από την πομπή. Παίζοντας θεατρικό παιχνίδι ζωντάνεψαν την πομπή. Αργότερα ο καθένας έφτιαξε σε χαρτί την ανθρώπινη φιγούρα που διάλεξε και όλα μαζί αποφάσισαν να στήσουν την πομπή ως μία άλλη ζωφόρο (δημιουργία ομαδικού έργου). Σε ένα κομμάτι ύφασμα που έβαψαν, μήκους 3 μέτρων, επικόλλησαν τις φιγούρες και παρουσίασαν την πομπή προσθέτοντας συννεφάκια με λόγια που πιθανόν να έλεγαν καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας μέχρι το ναό.

Μερικά παραδείγματα...

Ξημερώνει!! Βλέπουμε τον Αυγερινό!

Ξεκινάμε!! Η πομπή φεύγει από τους Ιερούς Κήπους.

Πάμε να προσκυνήσουμε στο ναό της θεάς.

Είμαστε μουσικοί και τραγουδάμε για σένα θεά.

Αφροδίτη!!! Ω Αφροδίτη!!!

Η μουσική είναι τόσο ωραία!

Δεν μπορώ να αντισταθώ!!

Θέλω να χορέψω!!

Εγώ κρατάω ένα τάλαντο για να το προσφέρω στη θεά!

Το έφερα από την Ταμσά.

Κρυνώνω! Είναι πρωί μόλις χάραξε!

Πρέπει να πάω στο ναό για να μου πει

το μέλλον μου η θεά Αφροδίτη, ήρθα από τη Φοινίκη.

Τα οφέλη που απεκόμισαν τα παιδιά ήταν πολλά. Ερεύντησαν, έπαιξαν θεατρικό παιχνίδι, εκφράστηκαν γλωσσικά, δημιούργησαν την πομπή. Η χρήση της μουσειοσκευής ήταν μόνο η αρχή!

Το δεύτερο πρόγραμμα με τίτλο "Οι αρματοδρόμοι της Ζωφόρου και τα ειδώλια" εφαρμόστηκε στο Δημοτικό σχολείο Πέρα Ορεινής στην επαρχία Λευκωσίας από την εκπαιδευτικό Ε. Πολυδώρου.

Τα παιδιά της Δ' τάξης χρησιμοποιώντας τη μουσειοσκευή "Η Ζωφόρος του Παρθενώνα" επικεντρώθηκαν στους ιππείς και στους αρματοδρόμους, στις ιπποδρομίες, στην ανθιππασία καθώς και στις προεκτάσεις των αγώνων σε σχέση με την πολεμική τέχνη και τη χρήση ιππικού ή αρμάτων στη μάχη.

Στη συνέχεια επισκέφτηκαν το αρχαιολογικό μουσείο Λευκωσίας και εντόπισαν ειδώλια με αρματοδρόμους, δίφρους και τέθριππα αρχαϊκής εποχής. Τα ειδώλια αυτά είναι αξιόλογα και οι αναβάτες θύμιζαν στα παιδιά ήρωες των κόμικς.

Γυρίζοντας στο σχολείο αποφάσισαν να φτιάξουν το δικό τους άρμα με τους αναβάτες του χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά. Η εργασία αποδείχθηκε διασκεδαστική και παραγωγική καθώς η φαντασία τους κάλυψε στη χρήση ποικιλίας υλικών για τη δημιουργία του ομαδικού έργου. Το αποτέλεσμα ήταν αρκετά εντυπωσιακό.

Οι μουσειοσκευές μάς φάνηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες. Υπήρξαν ένα δυνατό κίνητρο δημιουργικότητας τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τα παιδιά. Έχετε τις θερμές ευχαριστίες τόσο των παιδιών της Κύπρου όσο και των εκπαιδευτικών που τις αξιοποίησαν.

Χ. Παπαδοπούλου

Η Ζωφόρος-πομπή της Αφροδίτης Από τους Ιερούς Κήπους προς την Παλαίπαφο

